

การควบคุมผลกระทบจากกัญชา

วันพฤหัสบดี ที่ 27 ตุลาคม 2565

ส่วนสำรวจพืชเสพติด

สถาบันสำรวจและติดตามการปลูกพืชเสพติด

พืชตระกูลกัญชา

เฮมพ์และกัญชา อยู่ใน Kingdom : Plantae

Division : Magnoliophyta

Class : Magnoliopsida

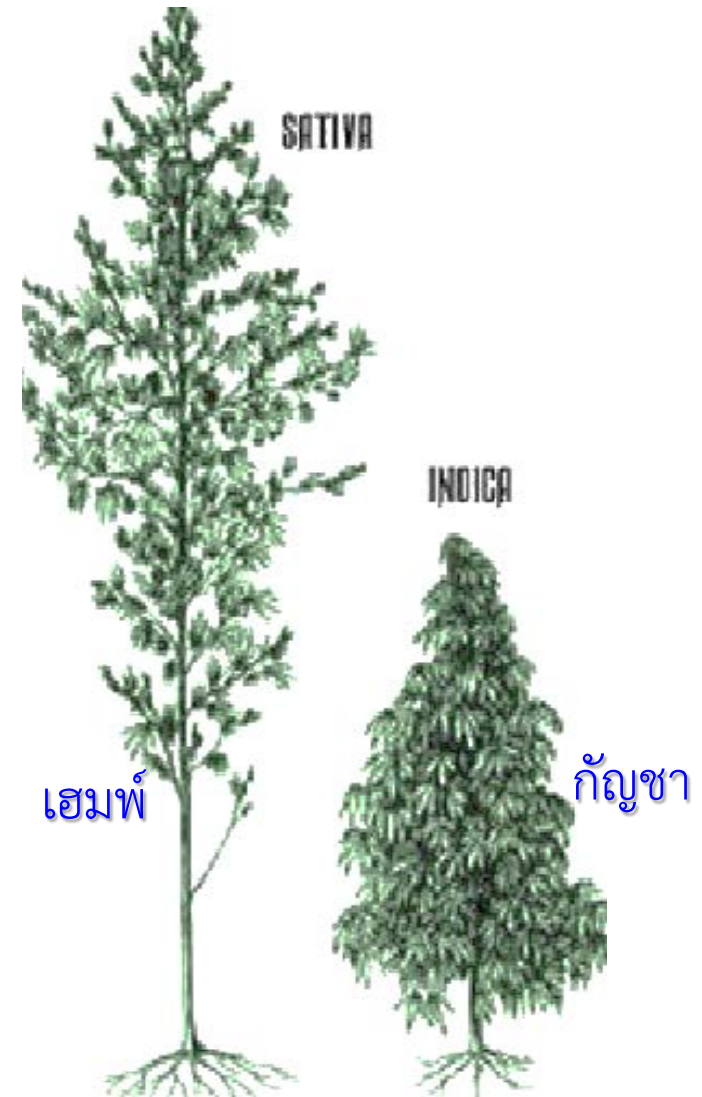
Order : Rosales

Family : Cannabidaceae

Genus : Cannabis (Nelson, 2000)

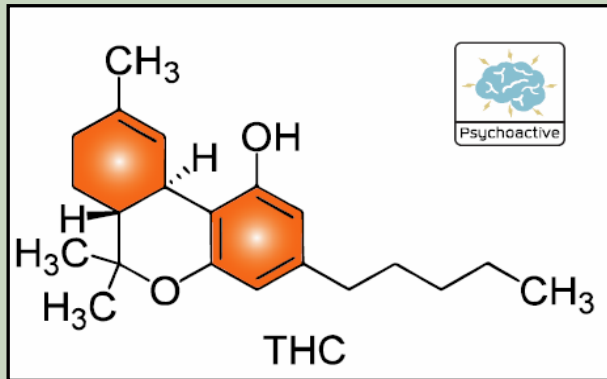
เฮมพ์: *Cannabis sativa* L. ssp. **sativa**

กัญชา: *Cannabis sativa* L. ssp. **indica**

สารสำคัญในพืชตระกูลกัญชา

THC: Tetrahydrocannabinol

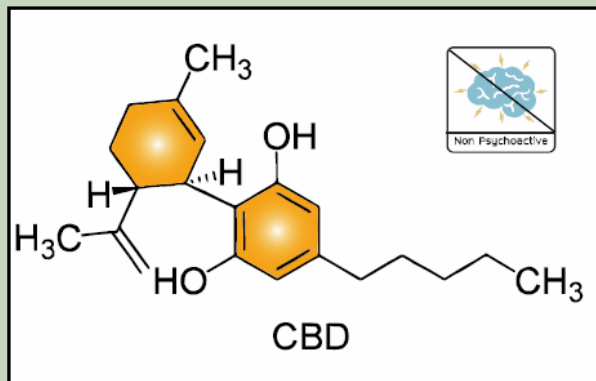

ทีเอชซี หรือเตตราไฮโดรแคนนาบินอยด์ เป็นสารที่ออกฤทธิ์กับระบบประสาทสมองของผู้ที่ได้รับสาร ทีเอชซี จะถูกกระตุ้นให้หลั่งสารโดปามีน (dopamine) ทำให้รู้สึกผ่อนคลาย และสารทีเอชซี ยังมีฤทธิ์หลอนประสาทด้วย

ประโยชน์ทางการแพทย์

- ระงับอาการปวด
- ลดอาการคลื่นไส้อาเจียน
- ช่วยให้อยากอาหาร
- ช่วยให้นอนหลับง่าย

CBD: Cannabidiol

ซีบีดี หรือ แคนนาบิโดล เป็นสารที่ไม่ออกฤทธิ์กับระบบประสาท แต่อาจมีส่วนช่วยในการลด การคิดที่ผิดปกติ (disorder thinking) และความกังวลได้

ประโยชน์ทางการแพทย์

- ระงับอาการปวด
- มีฤทธิ์ช่วยระงับอาการทางประสาท
- ช่วยลดอาการอักเสบ
- ช่วยลดความกังวล

นอกจากนี้ยังพบสารสำคัญอื่นๆ ได้แก่ CBC (Cannabichromene) ,CBN (Cannabinol) ,CBG (Cannabigerol) ,THCV (Tetrahydrocannabivarin))

สถานะทางกฎหมายก่อนประกาศปลดล็อก

กฎกระทรวงฯ กัญชง ปี 2563

หลักการดำเนินการ

ต้องมีใบอนุญาต

(การผลิต นำเข้า ส่งออก
จำหน่าย ครอบครอง)

ปลูกกัญชงในสายพันธุ์ ที่ได้รับอนุญาตเท่านั้น

(ซึ่งต้องมีปริมาณสาร THC ไม่เกินร้อยละ 1 :
ตามประกาศ คกก. ชส. เรื่อง กำหนด
ลักษณะกัญชง พ.ศ. 2562)

มีแผนการดำเนินการ ที่ชัดเจน

(ปลูกที่ไหน / ใช้สายพันธุ์อะไร
ขายให้ใคร)

หากตรวจสอบพบว่าผล
การตรวจวิเคราะห์มีปริมาณ
สาร THC เกินกว่าร้อยละ 1
ให้ดำเนินการทำลาย หรือ
ด้วยวิธีอื่น ตามที่ คกก.ประกาศ
กำหนด

การยื่นคำขออนุญาตผลิต จำหน่าย ครอบครอง

➤ กทม. ... ➡ **อย.**

➤ ต่างจังหวัด ... ➡ **สสจ.**

การยื่นคำขออนุญาตนำเข้า ส่งออก

➤ กทม. ... ➡ **อย.**

➤ ต่างจังหวัด ... ➡ **อย.**

สถานะทางกฎหมายก่อนประกาศปลดล็อก

วัตถุประสงค์ในการขออนุญาตผลิต จำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครอง ซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 5 เฉพาะกัญชง

กฎกระทรวงฯ กัญชง ปี 2563

1) เพื่อประโยชน์ตามภารกิจของหน่วยงานของรัฐ ซึ่งมีใช้กรณีตาม (2) (3) (4) (5) และ (6)

2) เพื่อประโยชน์จากเส้นใยตามประเพณีวัฒนธรรม ตามวิถีชีวิต และใช้ไม่ครบครวเท่านั้น ทั้งนี้พื้นที่ปลูกได้ครอบครัวละไม่เกิน 1 ไร่

3) เพื่อประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ หรืออุตสาหกรรม

4) เพื่อประโยชน์ในทางการแพทย์

5) เพื่อประโยชน์ในการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย หรือปรับปรุงพันธุ์

6) เพื่อประโยชน์ในการผลิต เมล็ดพันธุ์รับรอง

การขออนุญาตนำเข้าหรือส่งออกกัญชง (Hemp)

ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในข้อ (1) (3) (4) (5) หรือ (6) โดยไม่รวมการใช้ประโยชน์จากเส้นใย

สถานะทางกฎหมายก่อนประกาศปลดล็อก

ผู้ที่สามารถขออนุญาตปลูกัญชา เพื่อใช้ทางการแพทย์

กฎกระทรวงฯ ัญชา ปี 2564

หน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่ศึกษาวิจัยหรือจัดการเรียนการสอน

หน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่หรือ
วัตถุประสงค์ในการให้บริการทาง
การแพทย์ เภสัชกรรม หรือวิทยาศาสตร์

ผู้ประกอบการอาชีพเกษตรกรรม

เช่น สหกรณ์เกษตรกร/วิสาหกิจชุมชน/วิสาหกิจสังคมที่อยู่ภายใต้หน่วยงานของรัฐ หรือสถาบันอุดมศึกษา

ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง ระบุชื่อยาเสพติดให้โทษในประเภท 5 พ.ศ. 2565

- ❖ ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง ระบุชื่อยาเสพติดให้โทษในประเภท 5 พ.ศ. 2565 ซึ่งมีผลใช้บังคับ หลังวันที่ 9 มิถุนายน 2565 กำหนดให้ สารสกัดจากทุกส่วนของพืชกัญชาหรือกัญชง ซึ่งเป็นพืชในสกุล Cannabis เป็นยาเสพติด ยกเว้น สารสกัดดังต่อไปนี้ **(ตัวต้น ไม่เป็นยาเสพติด)**
 - (ก) สารสกัดที่มีปริมาณสารเตตราไฮโดรแคนนาบินอล (tetrahydrocannabinol, THC) ไม่เกินร้อยละ ๐.๒ โดยน้ำหนัก เฉพาะที่ได้รับอนุญาตให้สกัดจากพืชกัญชาหรือกัญชงที่ปลูกภายในประเทศ
 - (ข) สารสกัดจากเมล็ดของพืชกัญชาหรือกัญชง ที่ได้จากการปลูกภายในประเทศ

ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง ระบุชื่อยาเสพติดให้โทษในประเภท 5 พ.ศ. 2565

❖ การปลูก

- ไม่ต้องขออนุญาตปลูกกัญชากัญชง แต่ขอความร่วมมือให้ประชาชน/ผู้ประกอบการ แจ้งข้อมูล การปลูกผ่านทาง application ปลูกกัญ หรือ website กัญชา ของ อย.
- การนำเข้าเมล็ดพันธุ์ ต้องขออนุญาต กับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

❖ การสกัด

- สารสกัดที่ผลิตจากพืชกัญชา กัญชงที่ปลูกในประเทศ
 - o กรณีสารสกัดมี $\text{THC} \leq 0.2 \%w/w$ ไม่จัดเป็นยาเสพติด
 - o กรณีสารสกัดมี $\text{THC} > 0.2 \%w/w$ จัดเป็นยาเสพติดให้โทษในประเภท 5 การส่งออก จำหน่าย ให้เป็นไปตาม กฎหมายว่าด้วยยาเสพติด
- การนำเข้าสารสกัด ต้องมีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาวิจัย วิเคราะห์ หรือประโยชน์ราชการ การขออนุญาตนำเข้า ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยยาเสพติด

❖ การผลิต/นำเข้า/ขาย/ส่งออก

- การผลิต นำเข้า ส่งออก ขาย ผลิตภัณฑ์ยา สมุนไพร อาหาร และเครื่องสำอาง ที่มีกัญชา กัญชง หรือ สารสกัด จากพืชกัญชา กัญชงเป็นส่วนประกอบ การขออนุญาตให้ เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยยา ผลิตภัณฑ์สมุนไพร อาหาร หรือเครื่องสำอาง แล้วแต่กรณี

การใช้ประโยชน์จากกัญชง กัญชา

- ❖ ปัจจุบันรัฐบาลมีนโยบายสนับสนุนให้มีการศึกษาวิจัยและพัฒนา เทคโนโลยีการใช้กัญชง กัญชา เพื่อสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจ สร้างรายได้ให้แก่ประชาชน
- ❖ กัญชาเป็นพืชที่สามารถ นำมาใช้ประโยชน์โดยเฉพาะทางการแพทย์ได้ ซึ่งมีผลการวิจัยที่รองรับ ในการใช้ทางการแพทย์ ในบางอาการ เช่น ลดอาการปวด อาการเจ็บต่างๆ ลดอาการคลื่นไส้ อาเจียน ทำให้อยากอาหาร ลดอาการอักเสบ ลดอาการเกร็ง อาการชัก กระตุกของกล้ามเนื้อ ลดอาการลมชัก ช่วยให้นอนหลับง่าย
- ❖ กัญชงสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างหลากหลาย เช่น ใช้ในอุตสาหกรรมสิ่งทอ (เครื่องนุ่งห่ม เสื้อเกราะกันกระสุน ฉนวนกันความร้อน โครงสร้างรถยนต์ เยื่อกระดาษ) สำหรับเมล็ดสามารถนำไปสกัดน้ำมันสำหรับผลิตภัณฑ์ความงามและผลิตภัณฑ์ดูแลสุขภาพ เนื่องจากเมล็ดเฮมพ์มีคุณค่าทางโภชนาการสูง สามารถนำไปผลิตอาหารได้ เช่น นมจากเมล็ดเฮมพ์ นอกจากนี้ ยังใช้ผลิตวัสดุก่อสร้างอาคารและทำ Bioplastics ปัจจุบันมีการผลิตเฮมพ์ในเชิงอุตสาหกรรม (Industrial hemp) มีมากกว่า 30 ประเทศทั่วโลก

สถานการณ์การใช้ประโยชน์จากกัญชา กัญชา

- ❖ มีผู้ปลูกกัญชา กัญชา มากขึ้น ทั้งเพื่อเชิงเศรษฐกิจ และทางการแพทย์
- ❖ **สำหรับประเด็นที่น่าห่วงใย** คือ ปัจจุบันเริ่มมีประชาชนทุกวัยนำกัญชา ไปใช้ในทาง สันทนาการ โดยเฉพาะเด็กและเยาวชน ซึ่งในส่วนนี้ต้องเฝ้าระวัง โดยอาจจะเป็น จุดเริ่มต้นในการใช้ยาเสพติดในประเภทอื่นๆตามมาภายหลัง ซึ่งต้องมีการ ประชาสัมพันธ์สร้างการรับรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องให้กับประชาชน เพราะวัตถุประสงค์ หลักที่ปลดล็อกกัญชา เป็นไปเพื่อประโยชน์ทางการแพทย์เป็นหลัก ไม่ใช่เพื่อการ สันทนาการแต่อย่างใด

ตัวอย่างการเข้าตรวจสอบพื้นที่ปลูกกัญชง ก่อนปลดล็อก

พื้นที่ปลูกกัญชงที่ไม่ประสบความสำเร็จ โดย วิสาหกิจชุมชน

ตัวอย่างการเข้าตรวจสอบพื้นที่ปลูกกัญชง ก่อนปลดล็อก

พื้นที่ปลูกกัญชงที่ประสบความสำเร็จ โดย วิสาหกิจชุมชน

ตัวอย่างการเข้าตรวจสอบพื้นที่ปลูกกัญชา ก่อนปลดล็อก

ข้อจำกัดการปลูกกล้วยาเพื่อการแพทย์โดยวิสาหกิจชุมชน

- ❖ ใช้เงินทุนที่ใช้ในการปลูกกล้วยาสูง
- ❖ ผู้ปลูกยังขาดองค์ความรู้ด้านการปลูกเพื่อให้ได้ปริมาณผลผลิตสูงและมีคุณภาพ
- ❖ ผู้ปลูกบางรายยังขาดองค์ความรู้และประสบการณ์ในการดูแลต้นกล้วยา โดยเฉพาะปลูกเพื่อให้ได้ช่อดอกที่มีคุณภาพ รวมถึงยังพบปัญหาโรคและแมลงทำให้ผลผลิตเสียหาย
- ❖ กล้วยาที่สามารถขายได้ ต้องเป็นกล้วยาที่มีคุณภาพดี เป็นมาตรฐานเหมือนกัน มีการลงทุนสูง ปลอดภัย โลหะหนักและ สารปนเปื้อน เพราะจะเอาไปใช้ทางการแพทย์ ซึ่งเรียกว่า Medical Grade
- ❖ ปลูกยังขาดความรู้ด้านการตลาด ผลผลิตที่ได้ยังไม่ระบู่ได้ว่าจะขายให้ใคร
- ❖ มีโอกาสที่ผลผลิตหลุดรอดเข้าสู่ตลาดมืด

การควบคุมผลกระทบจากพืชกัญชา

1. การควบคุมการปลูกพืชกัญชา

เพื่อควบคุมแหล่งปลูกพืชกัญชามีให้เกิดการเข้าถึงหรือเป็นการขยายหรือเพิ่มช่องทางการเข้าถึงของกลุ่มเปราะบาง ได้แก่ ผู้มีอายุต่ำกว่า 20 ปี สตรีมีครรภ์ สตรีให้นมบุตร และผู้ป่วยที่มีข้อห้ามในการใช้กัญชา รวมถึงประชาชนทั่วไปที่ไม่มีความจำเป็นต้องใช้กัญชาเพื่อการรักษาอาการของโรค

- ❖ **ควรกำหนดให้มีหน่วยงานกลางบริหารจัดการพืชกัญชาทั้งระบบ** (ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ)
- ❖ **ควรกำหนดกลไกในระดับพื้นที่เพื่อกำกับ ควบคุมและดูแล** (การแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และนำมาปรับปรุงเป็นมาตรฐานในการปฏิบัติ)
- ❖ **ควรกำหนดให้มีระบบการขออนุญาต การอนุญาต การกำกับ การควบคุมและดูแล** (คุณสมบัติผู้ขออนุญาต วัตถุประสงค์ จำนวน แผนการผลิต ฯลฯ)
- ❖ **ควรกำหนดให้มีบทลงโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืน** (อาจไม่จำเป็นต้องมีโทษทางอาญา อาจมีการใช้โทษทางปกครอง ซึ่งบทลงโทษขึ้นอยู่กับความร้ายแรงที่ส่งผลกระทบต่อบุคคลอื่นหรือส่งผลกระทบต่อสังคม)

การควบคุมผลกระทบจากพืชกัญชา

2. การควบคุมการบริโภคและการนำไปใช้เพื่อรักษาสุขภาพ

เพื่อปกป้องคุ้มครองสุขภาพของกลุ่มเปราะบาง รวมถึงประชาชนทั่วไปที่มีความเสี่ยงต่อการแพ้กัญชา อันจะส่งผลต่อการนำไปใช้ในทางที่ผิด และเกิดผลกระทบต่อสุขภาพจิตและกาย ตลอดจนผู้ป่วยที่มีความจำเป็นต้องใช้กัญชาในการรักษาอาการของโรคที่ทางการแพทย์ระบุให้การยอมรับได้รับกัญชาที่มีคุณภาพและไม่มีสารปนเปื้อน

- ❖ **จำแนกลักษณะการนำไปบริโภคและใช้เพื่อรักษาสุขภาพ** (นำไปสู่การออกแบบระบบการกำหนดปริมาณเพื่อการบริโภคและใช้เพื่อรักษาสุขภาพ การกำหนดข้อห้ามลักษณะการบริโภค การกำหนดคุณสมบัติหรือข้อห้ามของผู้บริโภคและผู้ใช้เพื่อรักษาสุขภาพ)
- ❖ **กำหนดส่วนของพืชกัญชาปริมาณที่เหมาะสมเพื่อการบริโภคและใช้เพื่อรักษาสุขภาพ**
- ❖ **กำหนดให้ผู้ใช้เพื่อรักษาสุขภาพเข้ารับการประเมินจากแพทย์และต้องผ่านการอบรมการใช้ที่ถูกต้อง** (คลินิกให้บริการกัญชาทางการแพทย์ทั่วประเทศ มีมากกว่า 700 แห่ง)
- ❖ **กำหนดข้อห้ามการขาย/สถานที่ขายผลิตภัณฑ์บางประเภท** (เพื่อลดช่องทางการเข้าถึงและการนำไปใช้ในทางที่ผิด)
- ❖ **กำหนดข้อปฏิบัติของร้านอาหารและร้านค้า / ข้อห้ามการโฆษณา**
- ❖ **กำหนดให้มีบทลงโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืน ผู้ฝ่าฝืน** (อาจไม่จำเป็นต้องมีโทษทางอาญา อาจมีการใช้โทษทางปกครอง)

ข้อเสนอการควบคุมผลกระทบจากพืชกัญชา

- ❖ ภาครัฐจะต้องมีการบริหารจัดการองค์ความรู้อย่างเป็นระบบ ประชาสัมพันธ์ในทุกพื้นที่อย่างต่อเนื่อง เพื่อไม่ให้เกิดความเข้าใจผิดและการกระทำผิดต่อกฎหมายเกิดขึ้นในพื้นที่ โดยเฉพาะการเผยแพร่ความรู้ให้ประชาชนเกี่ยวกับใช้กัญชาเพื่อการแพทย์ที่ถูกต้อง เพื่อป้องกันผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชน (คู่มือการใช้กัญชาทางการแพทย์ฉบับประชาชน คู่มือรวบรวมแนวทางปฏิบัติสำหรับผู้ประกอบการ การให้ความรู้กับเยาวชนในสถานศึกษา)
- ❖ การเปิดอบรมและการสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับ กัญชาเพื่อการแพทย์อย่างต่อเนื่อง โดยอ้างอิงจากผลการศึกษาวิจัยจะช่วยให้เกิดการรับรู้ข่าวสารที่ถูกต้องมากขึ้น โดยอาจใช้ช่องทางโซเชียลมีเดีย วิทยู และโทรทัศน์ เพื่อสื่อสารให้ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง
- ❖ การผลิตกัญชาเชิงเศรษฐกิจ ควรมีการควบคุมและการตรวจสอบอย่างเข้มงวด เพื่อยกระดับและรักษามาตรฐานทั้งการปลูก การผลิต และการแปรรูป ทำให้สินค้าหรือผลิตภัณฑ์จากกัญชาของประเทศไทยคุณภาพและมาตรฐานที่ดี และสามารถตรวจสอบ ย้อนกลับได้อย่างเป็นระบบและรวดเร็ว
- ❖ การออกกฎหมายและบังคับใช้กฎหมายอย่างรัดกุมและเหมาะสม (พรบ.กัญชา กัญชง และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง)

ขอขอบคุณ

